

<https://printo.it/pediatric-rheumatology/LV/intro>

Juvenīls Idiopātisks Artrīts

Versija 2016

1. KAS IR JIA?

1.1 Kas tas ir?

Juvenīls idiopātisks artrīts (JIA) ir hroniska slimība, kurai raksturīgs pastāvīgs locītavu iekaisums; tipiskas locītavu iekaisuma pazīmes ir sāpes, pietūkums un kustību ierobežojumi. "Idiopātisks" nozīmē, ka mums nav zināms slimības cēlonis, savukārt šajā gadījumā "juvenīls" nozīmē, ka simptomi parasti parādās pirms 16 gadu vecuma.

1.2 Ko tas nozīmē - hroniska slimība?

Slimību sauc par hronisku, ja attiecīgā ārstēšana ne vienmēr noved pie tūlītējas atlabšanas, bet gan samazinās simptomi un uzlabojas laboratorisko izmeklējumu rezultāti.

Tas arī nozīmē, ka tad, kad tiek noteikta diagnoze, nav iespējams paredzēt, cik ilgi bērns slimos.

1.3 Cik bieži slimība sastopama?

JIA ir salīdzinoši reta saslimšana, kas skar apmēram 1-2 indivīdus no 1 000 bērniem.

1.4 Kādi ir slimības cēloņi?

Mūsu imūnsistēma pasargā mūs no saslimšanām ar tādiem mikrobiem kā vīrusi vai baktērijas. Imūnsistēma spēj atšķirt, kas ir potenciāli svešs un bīstams, nolemts iznīcināšanai un kurš mums ir nekaitīgs.

Tiek uzskatīts, ka hronisks artrīts ir sekas nepareizai mūsu

imūnsistēmas atbildei, kas daļēji zaudē tās spēju atšķirt "svešas" šūnas no "savējām" un tādējādi ietekmē mūsu pašu ķermeni, novedot pie locītavu ārējās daļas iekaisuma. Šī iemesla dēļ tādās slimības kā JIA arī sauc par „autoimūnām” slimībām, tas nozīmē, ka imūnsistēma reaģē uz paša cilvēka ķermeni.

Tomēr nav zināmi precīzi mehānismi JIA izcelsmei, tāpat kā lielākajai daļai citu cilvēka hronisku iekaisumu slimību izcelsmei.

1.5 Vai slimība ir iedzimta?

JIA nav iedzimta slimība, jo vecāki to nevar tieši nodot saviem bērniem. Tomēr pastāv daži ģenētiski faktori, liela daļa vēl neatklāti, kas veicina slimības attīstību. Zinātniskā sabiedrība ir apstiprinājusi, ka šī slimība ir ģenētisku faktoru un vides faktoru (iespējams, infekciju) ietekmes rezultāts. Pat tad, kad ir iespējama ģenētiska nosliece, ļoti retos gadījumos ir iespējams, ka divi bērni vienā ģimenē slimo ar šo slimību.

1.6 Kā tā tiek diagnosticēta?

JIA diagnoze ir balstīta uz artrīta klātbūtni un pastāvību, kā arī jebkuras citas slimības rūpīgu izslēgšanu, ņemot vērā medicīnisko vēsturi, fizikālo izmeklēšanu un laboratoriskās pārbaudes.

JIA ir tad, ja slimība sākas pirms 16 gadu vecuma, simptomi ilgst vairāk kā 6 nedēļas un tiek izslēgtas citas slimības, kas veicina artrīta attīstību. Iemesls šim 6 mēnešu garajam posmam ir tas, ka tādā veidā var izslēgt citas īslaicīgas artrīta formas, piemēram tās, kuras seko dažādām infekcijām. Termins JIA iekļauj visas pastāvīga artrīta formas, kurām bērnības sākumā nav zināma izcelsme.

JIA ietvaros pastāv dažādas artrīta formas (skatīt zemāk).

Tāpēc JIA diagnoze balstās uz ilgstoša artrīta esamību un uz to, ka, vadoties pēc anamnēzes, fizikālas izmeklēšanas un laboratorijas pārbaužu rezultātiem, rūpīgi tiek izslēgtas citas saslimšanas.

1.7 Kas notiek ar locītavām?

Sinoviālā membrāna ir locītavu kapsulas iekšējā josla, kura artrīta slimības laikā kļūst daudz biezāka un šūnas piepildās ar iekaisīgām šūnām, kā arī ražo un palielina sinoviālo šķidrumu daudzumu locītavas iekšpusē. Tas izraisa pietūkumu, sāpes un kustību ierobežojumus.

Locītavu iekaisumam raksturīga pazīme ir locītavu stīvums, kas parādās pēc ilgstošiem atpūtas periodiem; īpaši izteikts tas ir no rītiem (rīta stīvums).

Bērns vienmēr mēģina samazināt sāpes, turot locītavu vidusstāvoklī starp saliekšanu un izstiepšanu; šo sauc par "antalgisku" pozu, uzsverot faktu, ka tās mērķis ir mazināt sāpes. Ja tā turpina pārāk ilgi (parasti vairāk par 1 mēnesi), šī neparastā poza var novest pie muskuļu un cīpslu saīsināšanās (kontrakcijas), kā arī pie fleksijas deformācijas attīstības.

Ja locītavu iekaisums netiek atbilstoši ārstēts, tas var izraisīt locītavu bojājumus ar diviem galvenajiem mehānismiem: sinoviālā membrāma kļūst ļoti bieza (ar sinoviālā pannusa veidošanos) un ar dažādu vielu producēšanu tas var izraisīt locītavu skrimšļu un kaulu zudumu.

Rentgena uzņēmumos tie parādās kā dobumi kaulā, ko sauc par kaulu eroziju. Ielgusī antalgiskā poza izraisa muskuļu atrofiju (muskuļu zaudējumu), muskuļu un mīksto audu izstiepšanos vai savilkšanos, kas var izraisīt fleksijas deformāciju.